

נאמר של עיר

..סבא מוזס" של ההסברה הישראלית * ..המיתוס של

סיזיפוס" בעברית * הרס ביקורת הסיפורת העברית מעשי ידי

בנימין הרושובסקי (ה. בנימין ו/או גבי דניאל) ותלמידותיו

צאן ברזל

בגין והאיני-טלקטואלים

במוסף הסיפורת הבריטי טיימס לייט ראוי סאפלמנט פירסם חוקר מדע-המדינה, וולטר זאב לקווייר, מאמר רב-היקף, לניתוח סדרת ספרים ומנוגראפיות העוסקים בראשי-הממשלה מנחם בגין, דרכו, התורה הרוויזיוניסטית והמהפך הפוליטי של 1977.

הספר המותקף ביותר במאמרו של ליק ווייר הוא סיפרו של יועץ ראשי-הממשלה הארי הורוביץ. בין השאר כותב עליו לקווייר: "מר הורוביץ ממלא עבור הכתיבה הפוליטית את התפקוד שמילאה סכתא מוזס ** בציור - פרומיטיבי של ממש. בעידן של אנטי-גיבור, ייתכן ש-אחרים מן הקוראים יגלו ריענון-מה בק-

ראשי-הממשלה בגין בג'ורג'יו: הוא יביא להרס המדינה

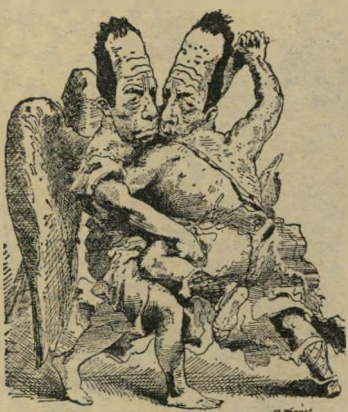
הוא יביא להריסת המדינה, או לפחות לתיעובה..." רשימתו של וולטר לקווייר מביאה גם עמדה מעניינת ביותר בדבר עמדותיו של בגין לגבי אנטי-הרוח: "יש לו הכבוד היהודי המסורתי ללמיה, ויחד עם זאת הוא אינו משתוקק להיעזר בפרי עצותיהם הפוליטיות של האינטלקטואלים. הוא נכיר של, יחד עם זאת, בקבלת ההנחה שגם האינטלקטואלים בחברה דמוקרטית אינם יכולים לפייע בפועל לפוליטיקאים, כעוד שכמעטבי דעת-קהל יש כוחם להכבי (לפוליטיקאים) נזק רב..." לסיכום סיקורו כותב וולטר לקווייר: "כל אלה אינם הופכים את מדיניותו של מר בגין צורקת, ומחירה הכבד ייתכן שישולם על-ידי אלה שהצביעו עבורו..."

תרגום

מצוקת האדם

"עבודה מיוזפית". המלך סזיפוס מלך בקורינת, בראש הסלע הנקרא אקרד קורינת, עמד ארמונו המוקף שדרשת עצים, והיה המלך סזיפוס אהובם של האלים. זאוס בכבודו ובעצמו היה מזמינו למשתאות בהר האולימפוס. אך חיסרון אחד היה לו: הוא אהב ללכת רכיל. כל אימת שחזר מן האולימפוס, היה מספר משחו מהדברים שנאמרו שם. תחילה הי אלים לא שמו לב לדברי הרכיל שלו, עד שפעם פיטפט סזיפוס וגילה אחד מסודר תיו של זיאוס. זיאוס שלח לפטפט את אלי-המוות תאנאטוס על-מנת שיטלקו מן העולם הזה. אלא שסזיפוס הערמוני שם מארב, לכד, כפת וזרק את תאנאטוס לבור הכלא. ואז חדלו לפתע בני-האדם למות. האלים שלחו את אראס לשחרר את תאנאטוס משביו. סזיפוס שהומת צי-

וה טרם מוחו על אשתו שתותיר גופתו בלא קבורה, כך שנבצר מגופתו להיכנס לממלכת הרפאים. לאחר הרפתקאות שונות ומשונות שכחו האלים את סזיפוס, שהגיע לשיבה טובה. אלא שבסופו של דבר ניזכרו בערמומי העריק בגיהנום. אז הגיע אליו שוב תאנאטוס, הסתער על סזיפוס, גזז קווצה משערו ונטל את הנשמה

אלבר קאמי גדר הברזל או הקבר האלמוני

הסודרת לקבר. עונש כבד הוטל על סזיפוס פוס בהאדם: היה עליו להעלות אבן גדול לה לראש הר גבוה ותלול. סזיפוס סבור היה כי על נקלה יביא את האבן וירווח לו. בהגיעו קרוב לפסגת ההר, חמקה ממנו האבן והתגלגלה למטה. כך קרה פעם השנית, השלישית, העשירית וחוזר חלילה. לה. ולנצח נצחים, כאשר קרב סזיפוס לראש ההר, חמקה האבן והתגלגלה למטה, ועליו היה להתחיל את הכל מחדש. "המיתוס של סזיפוס". אגדה זו, הלוקחה בשינויים קלים מתוך המיתוס היווני, מהווה את הכותרת לקובץ המא-

מרים המיתוס של סזיפוס פרי עטו של חתן פרס נובל 1957, אלבר קאמי. ואכן, מסה זו, שהיא המרכזית ביצירתו ההגותית של קאמי, מציגה את שלילת התכליתיות בעולם האלוהי בסדר הקיים, וחיה את האבסורד שבקיומו של האדם. קאמי, שפירסם את המיתוס של סזיפוס עם פרוץ מלחמת-העולם השנייה, דן באכי טואליות של הקללה הסזיפית, הרובצת על כל מעשיו של המין האנושי, במהלך כל הדורות.

המיתוס של סזיפוס מהווה הצגת-כתי לית פילוסופית, של מכלול הבעיות המוסי ריות שבהן עסק קאמי ביצירותיו הסיפיות רותיות (הר; הדבר; גלות, מלכות ויה נפילה). בספר זה ובסיפרו העיוני המקביל האדם המורד ** מנסה קאמי להתמודד עם חוסר-האונים, ועם ה-גיהילים האירופאיים שהחל תפס את מקומו במחשבה האירור פית ביצירותיו של פיודור דוסטוייבסקי. פרקים נוספים במיתוס של סזיפוס פוס דנים בנושאים כמו: האבסורד וההתי אבדות; ההתאבדות הפילוסופית; החרות האבסורדית; הפילוסופיה והרומן; היציר רה-ללא-מחר ושאר נושאים קיומיים הי עוסקים במצוקת האדם, כפרט בתוך חבר רה. מצוקה שהגיעה לשיאה במחצית הי שנייה של המאה ה-20.

תולעי תרבות

H. BENJAMIN & CO.

עולם התרבות מורכב מטיבעו משתי שכבות-יסוד. האחת - יוצרים, האחרת - מבקרים. היוצרים יוצרים את יצירותיהם, והמבקרים ניזונים מיצירותיהם של היוצרים. מבקרים טובים הם אלה היודעים את התיחום הברור, הקבוע והאחד, והוא: שתפקידו האחד והיחיד של המבקר לסייע לקורא בהבנת היצירה. לא כאלה פני הדברים בסיפורת הישרא-לית העכשווית.

לפני קרוב ל-30 שנה, התכנסו קבוצות קטנות של משוררים צעירים בעליות-גג ירושלמיות ותל-אביביות ותיכננו מהפכה בשיטה העברית. סטודנט צעיר לספרות שהצליח בעת ובעונה אחת להימצא בכל עליות-הגג הג"ל, היה בנימין הר"ן שובבסקי, מחבר-בסתר של שירים באי-דיש, ששימש כתלמידו המועדף של פרופ' שמעון הקלן וכנושא דברו בין עליות-הגג הג"ל. השנים נקפו. במהלכן פירסם בנימין הרושובסקי שיר אחד, אינפנטילי למדי בהשוואה לשירת בני גילו. בחוברת עכשווית 3-4 (1959) תחת הכותרת: "שג דאש" תהיה הריאיון שלו נפתח במילים: "עת לבר של רימוני נקרע / להגלי רימון אדום-צלקת - / מי תלה ביד קה-היקרה / זעקת-זיקוק / בשלג-שקט? / ולמי את שמוי לחשו בדמי. / לחשו בדמי / יאיר?..."

כאשר במהלך שנות ה-50, הצליחו כמה משוררים של עליות-הגג הג"ל (יהודה עמיחי, נתן זך, רוד אבי) אלבר קאמי: "המיתוס של סזיפוס", עברית: צבי ארד, הוצאת "עם עובד" / אופקים, 148 עמודים (כריכה רכה). אלבר קאמי: "האדם המורד", עברית: צבי ארד, הוצאת "עם עובד" / אופקים, 255 עמודים (כריכה רכה).

הכובשים

ציטוט

במאמר הכיבוש המופיע במדור האדם האבסורדי בסיפרו של אלבר קאמי המיתוס של סזיפוס (ראה: תירגום) מצג קאמי מהשקפותיו, שהן בעלות ערך רב לחלק מן התיבטים המוסריים של הישראלי מאז מלחמת ששת-הימים. כותב קאמי:

הכובשים יודעים, כי בפעולה כשלעצמה אין תועלת. יכולה להיות פעולה מועילה אחת בלבד, זו שתחדש אדם ואדמה. אני לעולם לא אשפר את האדם. אבל יש לפעול, כאילו, כי דרך המאבק מפגישה אותי עם הגוף. גם בהשפלת, בשירי הוא רדאותי היחידה. רק ממנו אוכל לחיות. הבשר-ודם הוא מולדות, על-כן בחרה במאמץ אבסורדי וחסר-תוצאות זה. הנה לכן אני מצדד במאבק. התקופה נוטה לכך, כבר אמרתי. עד עתה היתה גדולתו של כובש גיאוגרפית. היא נמדדה בהיקף השטחים שנכבשו. לא בכדי נשתנה פירוש המילה, ואין היא מציגת עוד את הגנרל המנצח. הגדולה עברה למחנה אחר. היא מת בטאת במחאה ובקרבן ללא-סיכוי. ואף כאן, לא מתוך העזפת התבוסה. אך יש נצחון אחד בלבד, והוא נצחי. והוא הנצחון שלא אזכה בו לעולם. כאן אני נכשל ונצמד. מהפכה מתחוללת תמיד נגד האלים, החל במהפכתו של פרומתיאוס, הראשון בכובשים המודרניים. אלו תביעות אדם מגורלו: התביעות של העני הן אמתלה בלבד. אבל אני יכול לתפוש רוזן או רק בפעולתה ההיסטורית, ומצי-טרף אליה. אך אליגא תחשבו שאני מושך הנאה מכך... הכובשים מדברים לפעמים על נצחון והתגברות. אך הם מתכוונים תמיד להתגברות על עצמו. אתם יודעים היטב מה פירוש הדבר. ברעמים מסוימים הרגיש כל אדם את עצמו שווה לאלוהים. לפחות כך אומרים. ההרגשה נובעת מכך שברגע של הבזק הרגיש את הגדולה המדהימה של רוח-האדם. ואכן, הכובשים הם אותם אנשים שתחושת כוחם נוסעת בהם ביטחון לחיות תמיד בגנהים אלה, מתוך מודעות מלאה לגדולה זו. זו שאלה השבוניות, של פחות או יותר. הכובשים מסוגלים למרוב. אך אין הם מסוגלים ליותר מהאדם עצמו. כשהוא רוצה. על-כן יעזבו לעולם את כור-ההיתוך האנושי, והם צוללים ביקוד אל לב המהפכות... אחרים שגם הם לא התפשרו, בחרו בנצח וצופו את אלוהים וצופו. זה מתאים לכובש ונותן לו תמונה מחייכים בין שפע פרחים וציפורים. זה מתאים לכובש ונותן לו תמונה ברורה של מה שדחה. הוא בחר לו את גדר-הברזל המחושל או את הקבר האלמוני...